

Lőrinczi Dénes

ADALÉKOK AZ ELŐPATAKI FÜRDŐ
KÖZBIZTONSÁGÁHOZ

Ha az érdekel bennünket, vajon milyen is lehetett a fürdőélet száz évvel ezelőtt bárhol a Székelyföldön, aligha gondolunk a háttérben működő közigazgatásra és közbiztonságra. Ilyenkor ugyanis kellemesebb olyan dokumentumokkal, régi képeslapokkal és fotókkal foglalkozni, amelyek mintegy megidézik az elmúlt – és a jelenből néha idillikusnak látott – időket. Még akár szakemberként is hajlunk afelé, hogy elhiggyük: régen minden más – azaz sokkal jobb – volt, kivált ha fürdőzésről, azaz üdülésről és szórakozásról beszélünk. Az, hogy ilyen témák kapcsán nem maga a közigazgatás vagy ezen belül a közbiztonság kérdésköre jut eszünkbe, részben annak is tulajdonítható, hogy meglehetősen kevés olyan munka született, amely legalább egyes részleteiben feldolgozná a székelyföldi rendvédelmi testületek történetét. Ezen nincs mit csodálkozni: a csendőrség szó hallatán az átlagos olvasó vagy a napjainkban is működő, azonos nevű romániai őrtestületre (Jandarmeria) asszociál, vagy pedig az egykori magyar kakastollas csendőrök nagyrészt negatív megítélésére (ami a második világháború utolsó éveiben betöltött szerepeik egyikéhez kapcsolódik). Azonban a 19. század végi, 20. század eleji fürdőtelepeken zajló üdülés sem lehetett volna oly kellemes, ha a csendőrség a rend fenntartása által nem járult volna hozzá ahhoz, hogy a közigazgatás rugalmasan alkalmazkodni tudjon a fürdőtulajdonosok és fürdővendégek igényeihez. A következőkben egy kialakulófélben lévő modern kori fürdőhely, Előpatak fejlődését főként a településen működő csendőrség szemszögéből kívánom ismertetni. A rendfenntartó szervek munkájának fontosságát a tanulmány végére beillesztett kordokumentumokkal kívánom szemléltetni, amelyek abba nyújtanak betekintést, hogy a csendőrség milyen bűnesetekkel foglalkozott, valamint hogy mi lett ezek elkövetőinek a sorsa.

A 19. század második felében a székelyföldi fürdőhelyek látogatottsága és szolgáltatásai nem képezik e tanulmány tárgyát, mindazonáltal

szükséges kitérnünk a korabeli fürdőélet néhány aspektusára. A régióban a legforgalmasabb szezont általában júliusra és augusztusra esett; ez részben az iskolai szünet időpontjával, részben pedig Székelyföld éghajlati viszonyaival magyarázható. A fürdőre járást főként a társadalomnak azon szűkebb rétege engedhette meg magának, amelynek egzisztenciáját tisztviselői, értelmiségi vagy helyi földbirtokosi jövedelem biztosította.¹ A dualizmus időszakában (1867–1918) az ásványvízforrással rendelkező háromszéki települések között (például Bálványos, Kovászna, Málnás stb. voltak ilyenek) az utólag csatlakozó Előpatak kiemelt helyet tudhatott magának. A következőkben azt kívánom röviden ismertetni, hogy a település fejlődéstörténetével párhuzamosan hogyan jelennek meg e fürdőhelyen a Magyar Királyi Csendőrség képviselői, valamint hogy volt-e összefüggés a turizmus fejlődése és a bűnözés alakulása között.

Az 1876-os vármegyerendezésig Előpatak Felső-Fehér vármegyéhez tartozott, azonban a közigazgatási átszervezéssel a fürdőtelep a székelyföldi Háromszék vármegyéhez került. Az 1870-es évek végére letisztultak a telkekkel kapcsolatos tulajdoni kérdések is, és számos helyi érdekeltiségű nagyobb építkezés vette kezdetét; például a helyi földbirtokosok² közül többen magánházat, villát építettek itteni nyaralásaik céljára.³ Ezt követően alakult ki az előpataki fürdőtelep jellegzetes arculata, korábban ugyanis az ide látogató, de szerényebb jövedelmű vendégek egyszerű házikókban és viskókban voltak elszállásolva, „egész ősi egyszerűségben, minden kényelem” hiányában.⁴

Előpatakon néhány nevezetesebb külföldi fürdővendég is megfordult. A legjelentősebb közülük talán Milos Obrenovics szerb fejedelem volt, aki ottilétének emlékére görögkeleti templomot építtetett a településen, de a fürdőhely a Román Fejedelemségek előkelő családjai körében is meglehetősen népszerű volt. Az előkelő román famíliák közül a Ghița, Sturza, Stirbey, Cantacuzino és Florescu családok egész udvartartás-

1 Gidó Csaba: *Vasszekér és mozdonygőz. A székelyföldi vasút története (1868–1915)*. Csíkszereda, 2013, Pro-Print Kiadó, 277. p.

2 Az építkezést gróf Nemes János, Háromszék főkirálybírója kezdte el, majd őt követték az olyan „ősbirtokos” családok, mint a gróf Mikó, Béli, Székely, Geréb, Thuri, Antos, Gidófalvi famíliák. Potsa József (főszerk.): *Háromszék vármegye emlékkönyve. Magyarország ezeréves fennállása ünnepére*. Sepsiszent-György, 1899, Jókai-Nyomda Részvénytársulat Nyomdája, 232. p.

3 Uo.

4 Uo.

sal érkeztek egy-egy nyaralásra. Ilyenkor több társszekér kíséretében jöttek át a határon, és minden olyan felszerelést vagy háztartási eszközt magukkal hoztak, amiről úgy vélték, hogy a fürdőzés során szükségük lehet rá.⁵ Amint Nagy Botond írja a szomszédos országrészekből ide érkező fürdővendégek kapcsán, közülük a nyaralás mellett többen is foglalkoztak munkaerőtoborzással, különösen a jó munkásnak számító férfiakra és a fiatal lányokra fókuszálva.⁶ Azért is fontos ezt megemlíteni, mert a Háromszékről Romániába való – gyakran illegális – kivándorlás örökös problémának számított a dualizmus időszakában is. Egy 1872-es nyilvántartás szerint például Háromszékről az említett évben 1084 férfi és 635 nő tartózkodott a szomszédos országban, míg ez a szám Csíkszék esetében 592 férfi és 760 nő, Udvarhelyszéken 16 férfi és 35 nő, Marosszéken 2 férfi és 2 nő volt.⁷

Előpatakon a fürdőszezon május 15-től szeptember 15-ig tartott.⁸ A településen zajló pezsgő fürdőéletre utal a *Nemere* hasábjain 1877 júliusában és augusztusában megjelent híradás is. A hely népszerűsítése érdekében az újság nemcsak az előpataki forrásvizek vas- és szénsavas jótékony hatásait emelte ki, hanem egyúttal említést tett dr. Siegmund és dr. Meyer udvari tanácsosokról is, akik már több munkájukban is foglalkoztak a helyi ásványvíz jótékony hatásával.⁹ A 19–20. század fordulóján a vasárnapok bizonyultak a legélénkebbeknek. Amint Gyár-fás Győző írja a nyári időszak kapcsán, „egy tuczatnyi nemzetfajta van itt [azaz Előpatakon] képviselve ilyenkor, s a nyelvkonglomerátum fölött egységesen uralkodni csak a divat képes. [...] összegyűl itt a vidéki kirándulók sokasága, a rendes fürdővendégeken kívül s különösen Brassó és Sepsiszentgyörgy lakossága van nagyszámmal képviselve.” A vidéki birtokosok is szívesen tesznek ilyenkor egy-egy látogatást, pihenés és szórakozás tekintetéből.¹⁰

1875-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 18. nagygyűlését is Előpatakon tartották meg, ahol a helyi borvizet elemezve a követke-

5 Potsa: i. m. 233. p.

6 Nagy Botond: *Mercur a keleti végeken. Határszéli gazdasági környezet és üzleti modellek a dualizmus kori Háromszéken (1867–1918) I. kötet*. Kolozsvár, 2021, Erdélyi Múzeum-Egyesület – Kriterion Könyvkiadó, 200. p.

7 *Nemere*, 1872. február 25. II. évf. 16. sz. 63. p.

8 *Nemere*, 1878. március 28. VIII. évf. 25. sz. 100. p.

9 *Nemere*, 1877. július. 11. VII. évf. 55. sz. 219. p.

10 Potsa: i. m. 233. p.

zőket fogalmazták meg: „...az előpataki források melyek úgy bel, mint külföldi égvényes vasas savanyú vizek legkitűnőbbjeivel méltán versenyezhetnek s azok közt is kitűnő helyet foglalnak el, alapul szolgálhatnak egy világhírű gyógyhely létesítésére, s hogy vasas és sós alkatrészeik szerencsés vegyülesök folytán egyesítik mindazon előnyöket, melyek a kitűnő vasas és az úgynevezett oldó-forrásokban külön-külön fellelhetők; s hogy ennélfogva az emésztés, vérképzés, elválasztás és ivarszervek számos bajaiban, nemkülönben azok következményeiben a legkitűnőbb sikerrel használhatók, mint azt oly tekintélyek, mint Seegen is, már régen elismerték.” A szövegben Dr. Seegen József bécsi egyetemi vízgyógyászati tanárról van szó, aki úgy vélte, hogy az előpataki forrás nem csupán „élén áll a jelenleg használatban lévő vasas savanyú vizeknek – hanem azokat felül is múlja, s az által különbözik tőlök, ideértve Spat és Schwalbachot is –, hogy oldó sókat tartalmaz, melyek a tulajdonképeni vasas vizek szorító hatásának ellentállnak.”¹¹ A korabeli forrásokból az is kiderül, hogy Előpatakon az 1870-es évek végére már meglehetősen élénk fürdőélet zajlott.¹²

A helyi földbirtokosok azt is megpróbálták elérni, hogy a vasúti hálózat érintse a települést is, remélve, hogy az ország távolabbi pontjairól többen jönnek majd a fürdőtelepre nyaralni. Végül a Magyar Királyságot délkeleti irányban átszelő Budapest–Predeál közti gyorsvonat volt az első, amelyik a földvári pályaudvart érintve a leginkább megközelítette Előpatakot; a két település közti távolság mindössze 12 kilométer. 1891-ben Sepsiszentgyörgy is csatlakozott a vasúthálózat-hoz. A fürdőhely innen 11 kilométerre esett; lovaskocsival tehát mindkét pályaudvartól könnyen meg lehetett közelíteni. Amint Gyárfás Győző írja, Sepsiszentgyörgy felől Előpatak „törvényhatósági közúton érhető el, mely jelentékenyebb emelkedés nélkül gyönyörű patak völ-

11 *Nemere*, 1877. július. 11. VII. évf. 55. sz. 219. p.

12 1877 július 26-án olyan jól sikerült a fürdőtelepen a táncestély, hogy a vendégek egy következő alkalom megrendezéséhez hat fős szervezőbizottságot állítottak fel. A bálbizottság július 30-án jött létre, és négy pontban hoztak határozatokat. Először megállapították a következő táncmulatság időpontját, amely augusztus ötödikére, vasárnapra esett, este nyolc órai kezdéssel. A következőekben leszögezték, hogy a mulatságot az előpataki új táncteremben szervezik meg, és a tiszta jövedelmet jótékony célra fogják fordítani. Arra törekedtek, hogy az egész este hangulata „egy kedélyes családi kép jellegét” öltse magára. Mellőzni kívánták a fényűzést, ezért felkérték a leendő vendégeket, hogy a ruházatuk a lehető legegyszerűbb legyen. A belépő ára egy személy részére 1 forint volt, családi jegy esetében pedig 3 forint. Lásd: *Nemere*. 1877. augusztus 1. VII. évf. 61. sz. 243. p.

gyön vezet végig, míg nem a vízválasztóról szelíd lejtőn ereszkedik le a fürdőterületre.”¹³

A dualizmus kori közigazgatási felosztás szerint Előpatak a vidék kategóriába tartozott, a vidék közbiztonságáért pedig a Magyar Királyi Csendőrség felelt. Ahhoz, hogy átláthatóbb legyen, hogyan tartotta fenn a csendőrség a közbiztonságot, hogyan voltak jelen a csendőrök a helyi fürdőéletben, szükséges ismertetni – még ha csak nagyvonalakban is – a terület történetét, stuktúráját és szolgálati hatáskörét. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc cári intervencióval történt leverését követően az uralkodó, Ferenc József a Habsburg Birodalom egész területén elrendelte a császári- királyi csendőrség kiépítését. Így kerültek az első csendőrök – vagy ahogy akkoriban nevezték őket: zsandárok – Erdélybe. A területnek ekkor még nem a közbiztonság fenntartása volt az elsődleges feladata, hanem a politika- ilag gyanús személyek megfigyelése, valamint a levélforgalom, a külön- féle rendezvények és a sajtó ellenőrzése, szükség esetén pedig fegyveres karhatalomként is felléphettek. A terület – politikai magatartása miatt – a lakosság szemében még a kiegyezést követő években is az elnyomó osztrák államhatalmat testesítette meg. Évtizedekre és számos belső reformra volt szükség ahhoz, hogy a 19. század utolsó évtizedeire a közvélemény ezen álláspontja megváltozzon. Az 1867-es kiegyezést követően a magyarországi csendőrezredek felszámolták, azonban Erdélyben és Horvát-Szlavóniában az uralkodó nem engedte feloszlatni a területet, így a horvátországi csendőrség a 8. számot, míg az erdélyi a 10. számot kapta, a két szervezet pedig továbbra is a császári- királyi országos csendőrparancsnokság alárendeltségébe tartozott. A dualiz- mus kezdeti időszakában a horvát, illetve a magyar kormány annyi engedményt kapott, hogy ők dönthettek arról, mely településeken legyen felállítva egy-egy őrsparancsnokság, azonban a két szervezet még körülbelül egy évtizeden át a közös hadsereg szerves része maradt, és belső ügyeik felett a Császári és Királyi Hadügyminisztérium ren- delkezett.¹⁴ Az erdélyi csendőrparancsnokság 1876-ban került át a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumhoz, és ettől kezdődően a

13 Potsa: i. m. 232. p.

14 Csapó Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881–1914*. Budapest, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány, 14. p.

konkrét szolgálatteljesítési helyszínekért és a gazdasági ügyekért már egyedül csak a Magyar Királyi Belügyminisztérium felelt. Ekkor változott meg a szolgálati nyelv is – a német helyett bevezették a magyart –, a testület megnevezése pedig *Magyar Királyi Erdélyi Csendőrség* lett.¹⁵

1881-ben jelent meg az a törvénycikk, amely a Magyar Királyi Csendőrség hatáskörét az egész országra kiterjesztette.¹⁶ A már működő erdélyi csendőrség lett az I. csendőrkerület. A következőket annak függvényében állították fel és számozták meg, hogy egy-egy vidéken mekkora volt a bűnözési fertőzöttség. Az erdélyiből szervezték meg 1882-ben a II. (szegedi) csendőrkerületet; a sor 1883-ban a III. (budapesti) és a IV. (kassai) csendőrkerületekkel folytatódott. Végül 1884-ben az V. (pozsonyi) és a VI. (székesfehérvári) csendőrkerület is megkezdte működését, és ezzel a szervezet egységesen ellenőrizni tudta a Magyar Királyság vidéki közbiztonságát.¹⁷ Mindenik csendőrkerület alárendeltségébe szárnyparancsnokságok tartoztak; a szárnyakhoz voltak beosztva a szakaszparancsnokságok, amelyek az őrsparancsnokságokat irányították. Lényegében az őrsök állománya – általában 4-5 fő – biztosította a konkrét rendvédelmet.¹⁸ Minden őrshöz több település tartozott, amelyek közbiztonságát általában két fő portyázó csendőr felügyelte. A fürdőtelepekre kirendelt csendőrkülönítmények létszáma a helységek látogatottságának függvényében változott: sok esetben mindössze egyetlen csendőr jelenléte is elegendőnek bizonyult, de természetesen járőrözéseik során a legközelebbi őrshöz tartozó csendőrök is útba ejtették ezeket a helyeket.¹⁹ A fürdőhelyeken ellátott ügyeleti szolgálat a csendőrök számára a rendes szolgálati feladatok közé tartozott.²⁰

---

15 Némethy Ferencz: *A M. Kir. Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya a közigazgatási hatóságokhoz. I. rész.* Budapest, 1899, Országos Központi Községi Nyomda Részvény-Társaság, 2. p.

16 1881. évi III. törvénycikk a közbiztonsági szolgálat szervezéséről. Ezer év törvényei. (<https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88100003.TV&searchUrl=/ezer-ev-torveny%3Fpagenum%3D31>) (Utolsó letöltés: 2024. 02. 27.)

17 Némethy 1899, 7. p.

18 Némethy 1899, 10. p.

19 Némethy Ferencz: *A M. Kir. Csendőrség szervezete, szolgálata és viszonya a közigazgatási hatóságokhoz. II–III. rész. A M. Kir. Csendőrség hatásköre, jogai, szolg. teendői s eljárása.* Budapest, 1900, Országos Központi Községi Nyomda Részvény-társaság, 1900, 3. p.

20 A rendes szolgálat alatt értjük mindazon szolgálatokat, melyeket a csendőrség hivatásából folyólag, saját kezdeményezéséből, a fenálló szabályok és előjáróinak parancsa szerint, hatósági felhívás nélkül teljesít. Lásd Némethy 1900, 4. p.

Mindazonáltal a rend fenntartói csak olyan esetekben léphettek fel a nagyobb létszámú csoportosulások ellen, ha a tömeg veszélyeztette a közbiztonságot, a közcsendet vagy akadályozta a közlekedést.²¹

A háromszéki fürdőtelepek közül a nyári fürdőszezon alatt az egyik legnagyobb létszámú csendőrkülönítmény mindvégig Előpatakon volt. Ezt igazolják a *Zsebkönyv a Magyar Királyi Csendőrség számára* készült éves kimutatások is, amelyek adatai 1887-től 1914-ig elérhetőek. A településen fürdőszezonban három csendőr tartózkodott, míg más helységeken a csendőrkülönítmények létszáma évente változott.²² Ez azt sugallja, hogy dualizmus időszakában Háromszéken Előpatak volt a leglátogatottabb fürdőhelység. A századfordulót követő években azonban a helyi birtokosok nem voltak megelégedve azzal, hogy csupán a nyári szezonban állomásoznak csendőrök a településen, és szerették volna elérni, hogy az ideiglenes különítmények helyett itt is állandó

Bálla Völgye — Előpatakfürdő
Parc și Alea — Park és Sétány

*Az előpataki fürdő egy utcarészletét ábrázoló képeslap
(Forrás: a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum gyűjteménye)*

21 Némethy 1900, 10. p.

22 A *Magyar Királyi Csendőrség számára* kiadott éves kimutatások szerint 1887-től voltak csendőrkülönítmények Előpatakon.

őrsparancsnokság jöjjön létre. A változást a Magyar Királyi Csendőrség kolozsvári székhelyű I. számú kerületi parancsnokságának 1903. január 3-án kiadott értesítése indította el, amelyben arra hívták fel a háromszéki alispáni hivatal figyelmét, hogy a belügyminiszter támogatásával a vármegyében újabb őrsöket terveznek felállítani, illetve indokolt esetben a meglévők közül néhányat át is helyeznek majd. A kerületi parancsnokság ezért felkérte az alispáni hivatalt, hogy január 12-ig ismertessék a községek és „magánosok” kérelmeit a csendőrőrs felállítására vonatkozóan. A leiratból az is kiderült, hogy a hidvégi őrsparancsnokságot a szomszédos Előpatakra kívánják áthelyezni.²³ Az utóbbi település a századfordulót követően a Miklósvári járáshoz tartozott, melynek székhelye Nagyajtán volt, a járás főszolgabírójának tisztét pedig Zathureczky Kálmán töltötte be, aki a fentiek kapcsán meg is jegyezte az alispánnak, hogy ő az előpataki gyógyfürdő birtokosaival közösen már korábban, 1901. november 21-én kérvényezte a csendőrőrs létrehozását a fürdőhelyen. Az alispáni hivatal – megerősítve, hogy ez valóban fontos lenne – továbbította a kérelmet a Belügyminisztériumnak, innen azonban a következő választ kapták: mivel a közeli Földváron új őrsparancsnokságot fognak felállítani, szükségtelennek tartják, hogy a Hídvégen lévő őrsöt Előpatakra áthelyezzék.²⁴ A döntés ellenére 1904. január végén az előpataki gyógyfürdő-tulajdonosok szövetkezete Háromszék alispáni hivatalának közvetítésével újabb kérést terjesztett fel a Belügyminisztériumnak, amelyben ismét egy őrs felállítását szorgalmazták. Erre 1904. április 2-án a következő válasz érkezett: „miután a hidvégi őrs oda igen közel esik s Előpatak községben – hol nyaranta különben is csendőrkülönítmény működik annak idején az őrs részére méltányos bér mellett elhelyezés nem volt kapható, ennél fogva nevezett községben ez időszerint csendőrőrs jelenleg nem állítható.” Az ügyet az érdekelt előpataki birtokosok a későbbiekben sem hagyták annyiban: már 1904 nyarán újabb kérvényt adtak be. A szeptemberben érkezett válaszban a csendőrkerület parancsnoksága utasította a főszolgabíró: „Előpatak gyógyfürdő szövetkezetének igazgatóságát értesítse, hogy egy csendőrségi őrsnek Előpatakon való felállítása iránti kérelmet nem teljesíthetem.”²⁵ 1906-ban március végén arra kérték az alispáni

23 MNL OL K148 14. cs. 1868. XIV. tétel 1206-870. sz.

24 MNL OL K148 14. cs. 1868. XIV. tétel 1206-870. sz.

25 MNL OL K148 14. cs. 1868. XIV. tétel 1206-870. sz.

hivatalt, hogy május 15-től biztosítsanak egy háromfős csendőrkülönítményt a fürdőidényre, ugyanezen év nyarán pedig ismét sor került az állandó őrs felállításának kérvényezésére, amit ezúttal is megtagadtak. Érdekes módon november 17-én már egészen más tartalmú üzenetet kaptak az érdekeltek: tudatták velük, hogy a „megváltozott szolgálati viszonyok folytán a Hídvég községben állomásozó csendőrőrsnek Előpatakra leendő áthelyezésére vétetett tervbe, ha ezen községben az őrs elhelyezésül egy alkalmas épület méltányos feltételek mellett bérelhető lesz”. Felkérték az alispánt, hogy a közbiztonság fenntartásának szempontjából véleményezze a döntést, ő pedig feltehetően a járás főszolgabírójához fordult, aki – bár korábban támogatásáról biztosította a földbirtokosokat – ezúttal meglehetősen tartózkodó választ küldött. Megemlítette, hogy Előpatakon ugyan van olyan kiadó ingatlan, amely alkalmas lenne egy csendőrőrs befogadására (egy olyan ingatlanról volt szó, amelynek tulajdonosai Kásás György és Goldstein József voltak), a hídvégi őrs áthelyezését viszont nem támogatta, mivel attól tartott, hogy ennek következtében megromolhat az utóbbi település közbiztonsága.²⁶ Végül ebben az évben sem hoztak létre csendőrőrsöt Előpatakon; ehelyett a nyári időszakban felállított csendőrkülönítmények, valamint a szomszédos hídvégi őrs csendőrei teljesítettek szolgálatot a fürdőtelepen. Viszont joggal tevődik fel a kérdés: miért látták a helyi földbirtokosok ennyire szükségesnek az állandó csendőri jelenléteket a településen? Mennyire lehetett rossz a közbiztonság? Ahhoz, hogy mindezt megválaszolhassuk, át kell tekintenünk az 1877-től 1887-ig fellelt csendőrségi eseményjelentések adatait.²⁷ (A vármegye területén történt eseményekről készült jelentéseket a csendőrség heti rendszerességgel összesítette, majd ezt az összesítést továbbították az alispáni hivatalnak.)

---

26 „A hídvégi őrsnek Előpatakra leendő áthelyezését a közbiztonság és közrend szempontjából hátrányosnak találom, mert Hídvég községék a hozzácsatolt Lüget, Korlát és Nyáráspatak helyekkel a Miklósvári járás legnépesebb községeinek egyike, s ebben a községben van a legnagyobb számú nemzetiségű (oláh) lakos, amely állandó társalkodásban él a magyar lakossággal. A kihágási esetek, különösen az éjjeli csendháborítások legnagyobb százaléka is ezen községre esik. Az őrsnek ezen községből való elhelyezése esetén nagyon nehéz volna féken tartani ezt a lakosságot, mért is kérem odahatni, hogy a hídvégi őrs jelenlegi helyén meg hagyassék.”

27 Az 1881., 1882. és 1883. évre vonatkozó források feldolgozása még folyamatban van.

<i>Év</i>	<i>Hónap</i>	<i>Jelentés</i>
1877	augusztus 31.	erőszak
1878	szeptember 19.	lopás
1879	május 26.	tűzkár
	június 3.	verekedés és csendzavarás
	július 15.	lopás
	augusztus 9.	csendzavarás
	augusztus 17.	csendzavarás
	augusztus 25.	lopás és öngyilkosság
1880	május 13.	lopás
	június 10.	lólópás és a tettes letartóztatása
	június 17.	tűzeset
	július 26.	lopás és letartóztatás
	szeptember 2.	lopás
	november 19.	tűzkár
1884	március 9.	csavargás és letartóztatás
1885	június 10.	tűzeset
	július 26.	csendháborítás és letartóztatás
1886	május 22.	betöréses lopás és letartóztatás
	május 18.	lopás és letartóztatás
	július 9.	katonaszökevény letartóztatása
	július 23.	feljelentés rendzavarásért
	szeptember 24.	halálos testi sértés
	november 12.	tűzeset
1887	május 19.	erdőkárosítás
	július 24.	rendzavarás
	augusztus 21.	súlyos testi sértés
	október 5.	súlyos testi sértés

Amint a táblázatból látható, a legtöbb bűneset tavasztól késő nyárig történt, vagyis a fürdőszezon idején. Összegzésképpen nézzünk meg néhány olyan esetet, amelyekben a csendőrök a fürdőhelyen eljárak.

Előpataki őr, 4 egyén letartóztatása csendzavarásért

F. hó [augusztus] 17-én Rozenauer Péter őrvezető ellenörködés alkalmával tudomásul vette, miszerint ottani Goldstein málnási korcs-

májában verekednek, erre Kozma Elek és Demeter Ferencz csend-örököt maga mellé véve odament, és a verekedőket csend- és rendre utasította, de az illetők erre nem is hallgatva még inkább lármáztak, mire a járőr előpataki Kásás Miklós, Deézsi-Vojt Márton, brassói Tamás Károly és baróti Deák Sándort letartóztatta, s az ottani szolgabíróságnak átadta.²⁸

63. számú órs, előpatak, tüzeset

Gróf Nemes János úrnak az előpataki fürdőn lévő vendéglőjének csűréből e hó [június] 10-én reggel $\frac{1}{4}$ 1 órakor a szolgazemélyzet vigyázatlansága következtében tűz ütött ki, minek folytán érintett istállónak fedele 120 frt; Spanek József vendéglős kárára 120 csirke, 30 zsúp, 41 kötés széna és 40 darab láda, 200 frt; összesen 320 frt becsértékben leégett. Biztosítva csak a 40 drb. láda volt az „Első magyar általános társulatnál”. Emberélet nem esett áldozatul. Szabó Tamás őrmester és Marcián Gyula csendőr e hó 10-én reggel $\frac{1}{2}$ 1 órától, éjjel 12 óráig a tűz eloltásánál közreműködtek, s kiürítésének oka után a fennebbi eredménnyel nyomoztak. A nagyajtai kir. járásbíróság és szolgabírói hivatalnak az eset bejelentetett.²⁹

63. számú órs Előpatakán. Letartóztatás éjjeli csendháborításért

Szabó Tamás őrmester m. hó. [július] 26. du. 5 órától éjjel 12 óráig teljesített 5. ellenőrző szolgálat közben a fürdőtéren éjjel 10 órakor odavaló Mailáth Györgyöt énekelve és lármázva találta, letartóztatott és az ottani fürdőbizottságnak 155 számú jelentés kíséretében átadatott.³⁰

Feljelentés rendzavarásért

F. hó [július] 23-án gyula-fehérvári Veis Ede vendéglős Előpatakon a sétatéren levő fürdővendégek közé engedély nélkül tűzijátékot bocsátott, mi a közönséget félelembe hozta és megzavarta. Soós Ignác őrsvezető az akkor teljesített helyi szolgálat alkalmával nevezettet a

28 RNL KMO F. 9. Háromszék vármegye, Inv. 850. Főispáni iratok ie. 1879.

29 RNL KMO Háromszék megyei iratok F. 9. Alispáni iratok inv. nr. 842. II. Problémaosztály 1885/II/12. 56.

30 RNL KMO Háromszék megyei iratok F. 9. Alispáni iratok inv. nr. 842. II. Problémaosztály 1885/II/12. 69.

játék felhagyására utasította, s a rendzavarásért az ott helyben levő szolgabírónak a jelentést megtette.³¹

63. számú órs *Előpatakon. Feljelentés rendzavarásért.*

Előpatakon a gidófalvi háznál házmesteri alkalmazásban levő Nagy Sándor, jelen hó 24-én éjjel 11 órakor a fürdővendégek által rendezett tánczestély alkalmával közbotrány- és csendzavarást követett el. Brendörfer János csendőr által az ott levő szolgabíró úr elé vezetett és szóbelileg feljelentetett.³²

Wellness, 2022

-
- 31 RNL KMO Háromszék megyei iratok F. 9. Alispáni iratok inv. nr. 842. II. Problémaosztály 1886/II/15. 50.
32 RNL KMO Háromszék megyei iratok F. 9. Alispáni iratok inv. nr. 842. II. Problémaosztály 1887/II/12. 51.